

CFP MARESME

Àmbit geogràfic: Comarcal

Forma jurídica: Fundació

Seu social: Mataró

- 85 persones treballadores
- 10 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 50 persones voluntàries
- 8 persones sòcies

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES:

- 260 a serveis a la infància i la joventut
- 500 a serveis a persones dependents o amb discapacitat
- 461 a serveis a persones amb problemàtica de salut mental
- 1 a serveis específics vinculats a l'àmbit de l'execució penal
- 30 a serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social
- 26 a serveis de cohesió i dinamització social

www.cfpmaresme.org

Breu història de l'organització

El CFP és una fundació que ha participat des del 1979 en programes d'atenció especialitzada en col·lectius en risc d'exclusió social a la comarca del Maresme.

Forma part del Sistema Integrat de Salut del Maresme Central, amb la missió d'oferir uns serveis amb bona qualitat, a prop del ciutadà, amb eficiència i equitat.

Per tal de desenvolupar la nostra activitat, les administracions públiques i privades ens donen el suport necessari i aporten un finançament específic per als diferents serveis i programes.

- 1979 Es funda l'Associació CFP a Mataró
- 1982 S'inicia el programa de tallers de formació ocupacional per a joves, que encara es manté el dia d'avui
- 1983 És declarada Entitat d'Utilitat Pública
- 1985 Entra en funcionament el CRAE Mas Sant Jordi
- 1992 S'inaugura el Servei de Rehabilitació Comunitària Maresme a Mataró
- 1996 Rep la Placa al Treball Francesc Macià de la Generalitat de Catalunya
- 2002 S'inaugura el Servei de Rehabilitació Comunitària Burriac a Premià de Mar
- 2008 Neix el Centre Especial de Treball La Klosca
- 2011 Inicia la seva activitat com a Agència de Col·locació autoritzada
- 2019 El CFP compleix 40 anys al servei de la ciutadania
- 2024 El Centre de Formació i Prevenció esdevé una Fundació.

Missió

La prevenció i el tractament dels problemes d'exclusió psicosocial i la rehabilitació comunitària de la salut mental de les persones. Fomentar l'estudi, la investigació i la difusió de llur problemàtica, el desvetllament de la consciència social i el suport en l'àmbit públic i privat per tal de millorar l'atenció a les persones.

Oferir atenció a la infància en situació de desemparament i als infants i adolescents en risc psicosocial mitjançant programes de prevenció. Vetllar pel compliment de les lleis d'atenció a la infància i els acords de la convenció sobre els drets de l'infant.

Treballar per a la inserció sociolaboral de persones amb trastorns de salut mental i/o situacions de vulnerabilitat, aportar recursos per al seu desenvolupament personal, fomentar la igualtat d'oportunitats i fer-los participants de tasques comunitàries per tal de millorar la seva ocupabilitat.

Brindar serveis d'assistència i suport a persones amb problemes de salut mental o en risc d'exclusió social.

Descripció de l'activitat

El Centre de Formació i Prevenció (CFP Maresme) és una entitat d'iniciativa social sense ànim de lucre, fundada l'any 1979 a Mataró, que treballa per a la inclusió i millora de la qualitat de vida de persones en situació de vulnerabilitat. La seva acció se centra en col·lectius amb trastorns de salut mental, infants, adolescents, joves tutelats o extutelats, i persones en risc d'exclusió social.

El CFP ofereix una atenció integral i transversal a través de més de 20 serveis i programes, que inclouen: serveis de rehabilitació comunitària, habitatge amb suport, centres residencials d'acció educativa (CRAE), pisos assistits per a joves, serveis de formació i intermediació laboral, servei prelaboral, Club Social la Sirga, i el Centre Especial de Treball La Klosca. A més, impulsa iniciatives comunitàries i culturals com Llibre Actiu i Alterarte, que promouen la inclusió a través de la cultura i la participació ciutadana.

Amb una trajectòria consolidada i un fort arrelament al territori, el CFP forma part de diverses xarxes i federacions com Fòrum Salut Mental, ECAS i FEDAIA, i col·labora activament amb institucions públiques i entitats socials per fomentar una societat més justa.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

“LLIBRE ACTIU”
LLIBRERIA D'INTERCANVI

Breu descripció

Llibre Actiu és una llibreria d'intercanvi que pretén potenciar la cultura entre la gent amb pocs recursos així com promoure la inserció comunitària de les persones amb Trastorn Mental Sever, possibilitant l'accés a un entorn social i laboral, evitant les situacions d'aïllament i d'invisibilitat que pateix el col·lectiu.

Esdevé un context normalitzador des del qual, fent-la accessible a tothom, es potencia la lectura promovent múltiples usos als llibres, i afavoreix la ciutat amb nou equipament cultural, transformant la concepció i percepció social de les persones amb trastorn mental. Fomenta l'ús dels llibres quan ja han deixat de ser útils pels seus propietaris.

Conscients de la necessitat de fer-nos veure, establim “punts d'intercanvi” i ens ocupem de dinamitzar i actualitzar petites biblioteques que es troben repartides per la ciutat.

Oferim, emparentats amb altres Serveis de la Fundació per a persones amb malaltia mental del CFP, la possibilitat de construir llibreries i muntar-les en el lloc d'intercanvi. Tot, absolutament tot, atès i portat per persones amb risc d'exclusió social derivat del trastorn mental que pateixen.

Llibre Actiu promou l'ús dels llibres quan ja han deixat de ser útils pels seus propietaris; l'intercanvi de tota mena de llibres mitjançant un espai d'ús públic situat en un barri amb un alt índex de població immigrant.

L'estímul de les capacitats relacionades directament amb l'activitat lectora, tals com l'adquisició de vocabulari, l'estimulació de la comprensió, la incorporació de nous coneixements, són les millors eines per formar-nos com a persones lliures.

Aportació de valor de la iniciativa

Llibre Actiu és una llibreria d'intercanvi gestionada per persones amb trastorn mental sever, que promou la seva inclusió social, autonomia i visibilització mitjançant una activitat cultural oberta a tothom. Combina acció comunitària, economia circular i accés a la cultura, fomentant la lectura entre persones amb pocs recursos i trencant estigmes sobre la salut mental. Reaprofita llibres i crea xarxes amb entitats del territori a través de punts d'intercanvi. És una iniciativa pionera, replicable i amb impacte positiu tant en les persones participants com en la comunitat, impulsada pel Centre de Formació i Prevenció de Mataró.

Llibre Actiu és una iniciativa transformadora que combina inclusió social, cultura i economia circular per lluitar contra l'estigma de la salut mental. Es tracta d'una llibreria d'intercanvi gestionada íntegrament per persones amb trastorn mental sever, que promou la seva autonomia, visibilització i integració comunitària.

Necessitat a la qual respon

La necessitat d'inclusió social i comunitària de les persones amb trastorn mental sever (TMS), un col·lectiu que sovint pateix aïllament, invisibilitat i estigma social. En un context en què la salut mental és una de les principals problemàtiques de salut pública a Catalunya —segons l'Enquesta de Salut de 2017—, es fa imprescindible crear espais normalitzats que fomentin la participació activa, la visibilització i l'adquisició de competències personals i socials d'aquest col·lectiu.

Alhora, la iniciativa respon a la manca d'equipaments culturals accessibles i d'oportunitats d'accés a la lectura per a persones amb pocs recursos. També aborda la necessitat de fomentar una cultura de la sostenibilitat, reaprofitant llibres en desús i promovent la seva circulació en circuits informals però ben organitzats.

Finalment, cobreix una necessitat estratègica en l'àmbit de la rehabilitació comunitària: crear vincles entre la xarxa de salut mental i el teixit associatiu i cultural del territori, per generar oportunitats reals d'integració i transformació social.

Principals objectius assolits

Inclusió comunitària efectiva de persones amb trastorn mental sever, mitjançant la seva implicació directa en la gestió d'una llibreria oberta al públic.

Reducció de l'estigma i canvi en la percepció social sobre el col·lectiu, associant-lo a una activitat cultural, intel·lectual i de servei.

Promoció de la lectura i la cultura entre la població, especialment entre persones amb pocs recursos, a través de l'intercanvi gratuït de llibres.

Desenvolupament de competències personals i laborals dels participants: atenció al públic, gestió de llibres, resolució de conflictes, responsabilitat i autonomia.

Establiment d'una xarxa de punts d'intercanvi de llibres en col·laboració amb entitats i espais comunitaris (cafès, centres cívics, biblioteques...).

Col·laboració amb altres serveis del CFP, com el Servei Prelaboral, per construir prestatgeries i ampliar el projecte, generant sinergies internes.

Creació d'un model replicable i sostenible d'intervenció comunitària en salut mental, amb impacte cultural, social i rehabilitador.

Principals resultats obtinguts

Llibre Actiu ha esdevingut una iniciativa referent en inclusió social i accés a la cultura. Ha atès directament més de 8 persones amb trastorn mental sever, que gestionen la llibreria, atenen el públic i desenvolupen tasques de recepció, selecció i catalogació de llibres. Es mantenen oberts 5 dies a la setmana, amb horari fix de 9 a 14 h, assolint una gestió autònoma i responsable del servei.

S'han establert diversos punts d'intercanvi a la ciutat, que es visiten i dinamitzen periòdicament. S'hi fan recollides i renovacions de llibres, mantenint viva la xarxa i reforçant la presència comunitària. S'han intercanviat milers de volums (fons actual proper als 10.000 llibres), i s'han dut a terme recollides a domicili.

En l'àmbit qualitatiu, els usuaris han millorat la seva autoestima, autonomia i habilitats socials. La participació en un projecte cultural obert a la ciutadania ha reduït el sentiment d'aïllament i ha generat interaccions positives amb l'entorn. S'ha contribuït a desmuntar estereotips sobre la salut mental mitjançant la quotidianitat i la responsabilitat compartida.

A més, el projecte ha estat present als mitjans locals i a xarxes socials, donant visibilitat a la iniciativa i consolidant la seva funció social, cultural i transformadora.

Abast de l'experiència

L'experiència de Llibre Actiu s'estén per diversos espais de la ciutat de Mataró, on ha creat una xarxa activa de punts d'intercanvi de llibres gestionats per persones amb trastorn mental sever. El projecte ha impactat tant en l'àmbit individual —afavorint processos de recuperació personal i desenvolupament d'habilitats socials i laborals— com en l'àmbit comunitari, teixint vincles amb entitats culturals, serveis públics i espais veïnals. Amb milers de llibres en circulació i una gestió diària sostinguda en el temps, la iniciativa arriba a un públic ampli i divers. Llibre Actiu ha demostrat capacitat d'adaptació, creixement i arrelament al territori, obrint la porta a possibles rèpliques en altres municipis amb necessitats similars.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 15

Membres equips directius: 1

Ateses: 10

Voluntàries: 6

Principals factors clau d'èxit

Un dels factors clau d'èxit ha estat la vinculació directa amb el Centre de Formació i Prevenció i el seu Servei de Rehabilitació Comunitària, que ha permès incorporar persones amb trastorn mental sever dins d'un projecte significatiu, estructurat i amb continuïtat. La gestió integral de la llibreria per part del col·lectiu atès —amb tasques d'atenció al públic, catalogació, logística i manteniment— ha afavorit el desenvolupament de competències personals i laborals, augmentant l'autoestima i la responsabilitat.

Un altre element clau és l'enfocament comunitari: la col·laboració amb entitats culturals, equipaments municipals i comerços locals ha creat una xarxa de punts d'intercanvi que amplia l'impacte del projecte i el fa visible a la ciutadania. Aquesta visibilitat contribueix a combatre l'estigma i reforça la normalització.

També cal destacar la senzillesa i sostenibilitat del model: l'intercanvi gratuït de llibres promou la reutilització, l'economia circular i l'accés a la cultura. Finalment, la capacitat d'adaptació del projecte i la implicació de les persones participants com a protagonistes actius han estat essencials per a l'èxit i consolidació de la iniciativa.

Dificultats i reptes superats

Una de les principals dificultats ha estat combatre l'estigma associat als trastorns mentals. Assumir la gestió d'un espai cultural obert al públic suposava un repte important tant per a les persones participants —pel que fa a la seva autoestima, seguretat i capacitat d'assumir responsabilitats— com per a la percepció de la ciutadania, sovint marcada per prejudicis. Aquesta barrera s'ha superat amb formació, acompanyament continuat i una aposta clara per la normalització.

També s'ha afrontat la necessitat de generar vincles estables amb el territori, sortint de l'espai físic de la llibreria i creant una xarxa de punts d'intercanvi en entorns diversos. Aconseguir la col·laboració d'entitats i equipaments ha requerit constància, confiança mútua i una tasca de sensibilització sostinguda.

La sostenibilitat material i logística del projecte (recollida, classificació i renovació de llibres) ha estat un altre repte superat gràcies a la implicació del Servei Prelaboral del CFP i la connexió amb entitats com Llibre Viu. Finalment, el manteniment d'una activitat diària i la consolidació d'un equip estable ha exigut un esforç d'organització i adaptació, tenint en compte les dificultats de salut mental dels participants.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

Llibre Actiu redefineix la rehabilitació comunitària amb una proposta insòlita: transformar una llibreria d'intercanvi en espai terapèutic, cultural i de convivència. Allà on el model assistencial tradicional és passiu o institucionalitzat, aquesta iniciativa aposta per la prescripció de cultura com a eina d'inclusió, visibilitat i empoderament.

És innovadora perquè converteix persones amb trastorn mental sever en agents culturals: construeixen prestatgeries, cataloguen llibres, atenen el públic, promouen la lectura i mantenen una xarxa de punts d'intercanvi per la ciutat. I ho fan des del reconeixement de les seves capacitats, no de les seves limitacions. Aquest enfocament desplaça el relat del "malalt" al del "ciutadà actiu", trencant radicalment amb l'estigma.

El projecte també destaca per la seva sostenibilitat: dona una segona vida als llibres, connecta amb l'economia circular i evita el malbaratament. La col·laboració amb biblioteques públiques, entitats culturals i locals comercials fa créixer una xarxa viva i replicable, amb un cost mínim i un impacte social màxim.

Llibre Actiu no ofereix només llibres: ofereix oportunitats de reconeixement mutu, de relació horitzontal entre qui dona i qui rep, i de transformació de la ciutat des de la perifèria. És un model d'innovació silenciosa, però profundament revolucionari.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Llibre Actiu és un model altament transferible gràcies a la seva simplicitat estructural, baixos requisits materials i l'elevada capacitat d'adaptació al context local. El primer factor clau és que es basa en un recurs universal i fàcilment accessible: els llibres en desús. Aquesta matèria primera no només no genera despesa, sinó que canalitza una voluntat ciutadana de donació i reutilització.

El segon factor és l'enfocament modular: el projecte pot començar amb una llibreria petita i créixer progressivament mitjançant punts d'intercanvi, segons la disponibilitat d'espais, voluntariat o participants. No cal una infraestructura específica, només voluntat comunitària, xarxa territorial i una mínima coordinació.

En tercer lloc, la metodologia és clarament documentada, amb activitats concretes, rols definits i formació bàsica fàcilment transmissible. Les competències que es desenvolupen (atenció al públic, gestió, manteniment, logística, dinamització cultural) són adaptables a diferents perfils i nivells de capacitat.

Finalment, el projecte encaixa dins d'un ampli ventall de serveis: es pot integrar en centres de rehabilitació, serveis ocupacionals, biblioteques, centres cívics o entitats del tercer sector. El seu enfocament comunitari i cultural fa que sigui especialment apte per a territoris que vulguin treballar la inclusió des d'una perspectiva digna, participativa i no assistencial.